

Učitel matematiky

Václav ml. Klaus

Budoucnost maturity a jaká by měla být?

Učitel matematiky, Vol. 20 (2012), No. 3, 131–134

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/149548>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2012

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

BUDOUCNOST MATUREITY A JAKÁ BY MĚLA BÝT?

VÁCLAV KLAUS ML.¹

Hovořit o budoucnosti se jeví ze tří dnešních témat nejjednodušší, neboť člověk není konfrontován s neznalostí (budoucnost nikdo nezná, eventuálně je to bezvýznamná podmnožina minulosti), nemusí dokládat své myšlenky empirickými daty a ještě vše vypadá aktuální a moderní.

Za zmínku stojí i citát *Kdo ovládá minulost, kontroluje přítomnost, kdo kontroluje přítomnost – ovládá budoucnost . . .* (G. Orwell, 1984). Toto není triviální myšlenka, a proto pokládám za velmi užitečný pohled do minulosti (předřečník D. Hrubý) a uvědomění si faktu, že minulost je v současnosti (ČR 2012) ignorována, k maturitě se přistupuje jako ke zcela novému jevu a mediokracie, MŠMT i navazující zájmové skupiny zcela opomíjejí 90% relevantních faktů a utápějí se v podružnostech (ceny testů; pořadí gymnázií, pedagogická modernost, . . .).

Ze strategičtějšího pohledu *Maturita není matematika*. Zatímco dokázané věty budou platit do skonání světa, maturita je pouhý společenským konstruktem s veškerou myslitelnou pomíjivostí. Například vorařením či ledařením se zabývalo více lidí a déle.

Než přejdu k jádru své přednášky, rád bych připomněl axiom, že budoucnost nelze predikovat. Resp. k veškerým predikcím je zdravé přistupovat asi jako k převratné myšlence maturanta na fyzikálním semináři, tj. pravděpodobnost něčeho relevantního = $= 1 \times 10^{-150}$. Vědci, ekonomové, politici, vizionáři . . . se (mainstreamově) mýlí ve všech závažnějších odhadech vývoje tohoto světa.

¹Součástí oslav 150. výročí založení JČMF byl i kulatý stůl věnovaný maturitní zkoušce. Jedním ze čtyř přednášejících byl i Václav Klaus ml., který hovořil o budoucnosti maturitní zkoušky. Tento příspěvek je částečně upravená prezentace přednesená v úvodu kulatého stolu.

Vzhledem k patnáctiminutovému rozsahu této přednášky se nebudu pouštět do rozsáhlých dokazování, proto jen jako příklad si představme mainstreamové nálady třeba roku 2002:

- Zadluženost Řecka a rozvrat eurozóny vs. dočerpání surovin a oteplovací tragédie.
- Předpovědi průmyslového růstu – čistě „zábavové“ tablety Apple atd.

Do budoucnosti nikdo nevidí, vždy překvapí. Pokud náhodou někdo vystihne převratný trend či revolučně upozorní na chybu v uvažování většiny, bývá současností mainstreamově (vědeckým konsenzem) ostouzen.

Lze jen sledovat následující maturitní trendy:

1. Stále více mladých lidí s vyšším a vyšším formálním vzděláním. *Je lidstvo (Češi) stále nadanější?* Důsledek: pokles úrovně zkoušky, růst administrativní náročnosti, 2 či více verzí.
2. Větší a větší podpora tzv. soft skills (česky snad „dovedností“); nejasná hranice (definice) mezi znalostmi a dovednostmi nejen v matematice; **dovednosti jsou podmnožinou znalostí (nebo naopak) nikoli antipodem.** Důsledek: široký rozsah státních zkoušek, bezbřehost, voluntarismus, volatilita u maturitních zkoušek.
3. Rostoucí útoky na matematiku coby redundantní („nemoderní“) předmět *Např. státní maturity prosadila svou politickou mocí tehdejší ministryně Buzková, která proslula svými populistickými tirádami vůči matematice.* Důsledek: další pokles úrovně zkoušky.
4. Vyšší výkonnost a organizovanost firem a skupin napojených na kontrolní, administrativní a jiné konání státu (kraje). Důsledek: všechny myslitelné zkoušky budou více administrativně a logisticky náročné (nejen státní maturita ČR).
5. Chybějící vize či strategie. Ideální je patrně postup: co chceme učit (cíle) (1.); proč (2.); jak kontrolovat plnění cílů (až 3.);

nuance a technické (4.). Realita školského zákona: 4-3-1, nikoli 1-2-3-4. Důsledek: široký rozsah, bezbřehost, voluntarismus, volatilita u maturitních zkoušek.

Trendy jsou špatně!

Pokud bychom hledali, co zlepšit, nejjednodušší se jeví prostá logická negace výše uvedených trendů

- Udržet náročnost zkoušky či aspoň nesnižovat
- Zúžit rozsah státem zkoušeného
- Zjednodušit celý proces; umožnit predikci zkoušeného školám
- Jedna úroveň
- Využít moderní metody pro sběr dat (zkoušení) a jednotné opravování, evaluaci, podávání zpětné vazby. Nechat školy konat ve všem zbývajícím samostatně.

Konkrétně:

1. Jedna úroveň maturity, ať už bude náročnost „vyšší“ či reálně odpovídající masovosti zkoušky.
2. Maturita státní pouze ze tří předmětů: čeština, matematika, cizí jazyk.
3. Maturita státní jen z tzv. didaktického testu (jednotně zadávaný a opravovaný). Zbylé věci nechat na samotných školách (slohy, ústní zkoušky, ostatní předměty, ...).

Ad 1) Jedna úroveň maturity

To je axiom. Můžeme maturity zrušit (má ji minimum států); můžeme chtít, aby mělo státní středoškolskou zkoušku 95% populace (a může se to jmenovat „maturita“); nicméně úspěšné absolvování zkoušky je z povahy věci „minimum funkce“. Funkce může nabývat minimálních hodnot ve více bodech, nicméně nemůže být „jedno minimum nižší“.

Ad 2) Tři hlavní předměty (Čj, Aj, Ma) a nic dalšího

Ne náhodou učíme tyto předměty nejvíce/nejdéle. Angličtina nahradila jako Lingua Franca latinu. Tyto předměty učíme od počátku školní docházky. Historicky se vždy zkouší hlavní předměty.

Především se jedná o to nejlepší a nejmodernější pro budoucnost našich dětí. Predikce budoucnosti (viz výše) selhává. To nejlepší co dětem můžeme dát a jak z nich učinit „vzdělance“ vůči všem výzvám 21. století:

Čeština – vyjadřovat se pregnantně slovem a písmem; hodně číst

Cizí jazyk – neochuzovat se o myšlenky a svět za hranicemi

Matematika – nebýt líný myslet.

Řada věcí na tomto světě není determinována pocity (jak je nyní módní tvrdit nejen v pedagogice, ale i v politice), nýbrž spočítatelnými jevy. Řada věcí nejde vyřešit snadno a intuitivně. To nás mj. odlišuje od zvířat: a vždy bude (tedy ty úspěšnější lidské skupiny). Zbylé zkoušky zejména dalších předmětů není v silách státu udržet v apolitickém, moderním a smysluplném módu. Není to ani praktické, pokud selháváme u cca 30% studentů i v základních předmětech.

Ad 3) Jen tzv. didaktický test; zbytek na školách

Státní maturita není a nebude nástroj edukativní, vedoucí školy k modernosti. Musí být jednoduchá, praktická, levná, nezatěžující školy administrativně nad míru. Zbytek musí být iniciativa samotných škol.

Mgr. Václav Klaus

PORG - gymnázium a základní škola, o.p.s

Lindnerova 3, Praha 8 — Libeň, 180 00

e-mail: klaus@porg.cz